

ใจเป็นกลาง ๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พูดถึงอย่างนี้ มันก็เหมือนพระเหมือนกัน เวลาครูบาอาจารย์นะ เวลาท่านอยู่นานๆ ไปนะ ท่านตอบปัญหาเยอะไป พอตอบปัญหาไปมากๆ เวลาถามแล้วปัญหาส่วนใหญ่มันก็ซ้ำเดิมนั่นแหละ ก็เหมือนเด็กฝึกใหม่ เด็กฝึกใหม่มันก็มาเจอปัญหาเดิมนั่นแหละ นี่พอตอบซ้ำๆ ตอบซ้ำๆ พอตอบซ้ำแล้วไอ้คนใหม่ก็มาถามอีก คนตอบไง มันจืดไป จืดไป

แต่ถ้าเป็นใหม่ๆ นะ ถ้าต่างคนต่างใหม่ ไอ้ฉันมันผู้ปฏิบัติใหม่ พอปฏิบัติใหม่ เริ่มต้นก็เป็นอย่างนี้ เริ่มต้นมันก็ต้องสงสัยก่อน เริ่มต้นนี้เราสงสัยก่อนว่า เราจะไปทางไหน พอไม่รู้ว่าจะไปทางไหนปั๊บ ในการปฏิบัติเรามันก็โหลเล เห็นไหม ครูบาอาจารย์ท่านก็บอกว่า “สักแต่ว่าทำ” เพราะเราทำด้วยความไม่มั่นใจไง ในเมื่อเรายังมีความสงสัยอยู่ ถ้าเราทำด้วยความไม่มั่นใจนะ พอมีปัญหาปั๊บ เราเคลียร์ ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่จริงนะ เคลียร์ๆ เคลียร์จนกว่าเราจะมั่นใจ พอมั่นใจทีนี้เราได้เต็มทีละ เพราะความมั่นใจ

นี่ขวัญ กำลังใจในการทำ ในการปฏิบัตินี้สำคัญมาก หรืออย่างบางคนนะ เขาหวั่นมาก เพราะในตำราบอกว่า สิลัพพตปรามาส คือลูปคล่าในศีล คือทำด้วยความไม่จริง พอ สิลัพพตปรามาส เขาถามว่า ที่เขาทำนี่เป็นสิลัพพตปรามาสหรือเปล่า บอกว่า เป็น! ๑๐๐ เปอร์เซนต์เลย

ทุกคนเวลาทำนี่เป็นสิลัพพตปรามาส แล้วมันเป็นสิลัพพตปรามาสที่ไหนล่ะ มันเป็นสิลัพพตปรามาสเพราะความสงสัยของเราไง เราทำจริงก็แล้วแต่ อย่างเช่น อาหารเห็นใหม่ เราไปสั่งอาหาร นี่แม่ค้าที่เขาทำอาหารขายนี่ เขาใจมีความชำนาญมากเลย เวลาเราไปสั่งมา เราก็ได้มาแล้วเราเป็นใหม่ เราทำไม่เป็นนะอาหารนั้น แต่เราได้อาหารนั้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ความตั้งใจจริง เราตั้งใจใหม่ เราตั้งใจ แต่สัณยัตถ์ปรมาสาอยู่ตรงไหน ตรงที่เราไม่เป็นใจ คนที่เป็นแล้วนั้นจะทำด้วยความมั่นใจ แล้วทำไม่มีความผิดพลาดเลย แต่คนที่ใหม่เป็นเห็นใหม่ ได้มาๆ ก็ว่าเรามีอยู่แล้วไง สิ่งที่เรามีอยู่แล้วเราได้มา แต่เรามีความสงสัยใหม่

ลัทธิพตปราชญ์คือ การดูบลำ ความล่งเลงสัย มันจะหมดไปไม่ได้ มันจะมีของมัน
จิตใต้สำนึก เพราะนี่คือตัวกิเลส แต่เวลาถ้าเราเป็นพระโศดาบันแล้วเห็นใหม่ สักกายทิฎฐิ เห็น
ตามความเป็นจริง ความดูบลำนั้นจะไม่มี เพราะเราเห็นจริง เหมือนคนที่ทำเป็นแล้วนี่ มันจะไม่
สงสัยเลยว่า ทำแล้วจะเป็นอย่างไร เพราะมันทำได้

แต่มันจะผิดพลาด ผิดพลาดตรงที่ว่า ผิดพลาดเพราะเวลาทำผิด ผิดพลาดก็รู้ว่าผิด รู้ว่าผิด เหตุมันผิดพลาดมันก็ต้องผิด เหตุมันถูกผลมันต้องถูก นี่ถ้าเราไม่เข้าใจทั้งเหตุทั้งผลเลย ไม่เข้าใจสิ่งใดเลย มันก็มีความล่งเลงสัยเป็นธรรมดา แล้วจะไม่ให้มี สิลัพพตปริมาสมันเป็นไปไม่ได้

นี่คำว่าเป็นไปไม่ได้ป่ะ นี่ทางปริยัติเขาบอกว่า ถ้าศีลพุดปรามาสทำด้วยความลังเล สงสัย ทำด้วยความไม่จริงนี่ มันจะชำระกิเลสได้อย่างไร มันจะเป็นธรรมะได้อย่างไร มันจะเป็นธรรมะได้ ธรรมะได้เห็นไหม

นี่เวลาเราปฏิบัติไปนี่ ข้ามพ้นคิดและชั่ว ดีๆ ดีๆ ดีๆ ดีๆ ดีๆ ไม่ต้องข้ามละ สิ่งที่ถูกๆ ถูกๆ ถูกๆ นี่ถ้าเราไปยึดนี่มันจะถูกไหม สิ่งที่ถูก ยึดนี้ก็ไมถูกแล้วเพราะเรายึด สิ่งที่ถูกนี่เราอาศัยมันใช้ไหม แต่เรายึดไม่ได้ เราต้องอาศัยมัน อาศัยสิ่งที่ถูกนี่เข้าไปถึงเป้าหมาย แต่สิ่งที่ถูกเรายึด พอยึดปั๊บ เป็นทริฐละ พอยึดปั๊บ เห็นไหม มันจะไม่ให้เป็นอย่างอื่นไปเลยเห็นไหม ดี ข้ามทั้งดี นี่การปฏิบัตินี้ สัตว์พุดปรามาส เราทำดี เป็นสัตว์พุดปรามาสไหม ยังไม่เป็น เป็นสัตว์พุดปรามาส แต่ถ้าอาศัยความคิดเรามั่นใจไปเรื่อย จิตมันจะพัฒนาไปเรื่อย มันจะเห็น ไปเรื่อย มันจะรู้ไปเรื่อยๆ

ตรงนี้ นี่ อภิธรรม บอกว่า “อยาก” ก็ทำไม่ได้ “อยาก” ก็ทำไม่ได้ อยากในมรรค อยากใน
เหตุๆ อยากสร้างความคิด อยากสร้างคุณงามความดี อาศัยคุณงามความดีเป็นเครื่องดำเนิน นี่
สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ กลั่นมาจากอริยสัจ จิตนี้เวลาเป็นโศกบ้านนะกลั่นออกมาจากอริยสัจ
นะ มันไม่ใช่ตัวอริยสัจ มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ สัจจะความจริงๆ นี่

เวลานั้นกลั่นออกมาเป็น ไม่นั้นทำไมมี กุปปกรรม อกุปปกรรมละ กุปปกรรมเห็นไหม สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนนี้ สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา สภาวะความเปลี่ยนแปลง อนัตตา ศาสนาพุทธสอนเรื่อง “อนัตตา” ศาสนาอื่นเขาสอนเรื่อง “อัตตา” สอนเรื่องตัวตนของเขา สอนเรื่องอนัตตาเห็นไหม สพุเพ ฐมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมที่เป็นอนัตตา ทั้งๆ ที่มันมีอยู่กับเราแต่เราไม่เคยเห็น แต่พอเราไปเห็นความเป็นอนัตตา เห็นตามความเป็นจริงแล้วนี่

จะว่าเป็น อัตตา มันเป็นกิเลสนะ แต่เราว่ามันเป็นสัจจะอันหนึ่ง เป็นกุปปกรรม อกุปปกรรม กุปปกรรมคือสภาวะความเป็นจริงนี้ ที่บอกกุปปกรรมเห็นไหม ที่บอกว่า กฎตายตัวๆ นะ มันไม่มี ดีและชั่วมันเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา มันเปลี่ยนแปลง ดีและชั่วเห็นไหม ดีเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่ดี ชั่วเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่ชั่ว สิ่งที่มีมันขับเคลื่อนนะ มันเป็นธรรมชาติของมันอยู่แล้ว

นี่เราไม่รู้เราไม่เห็น เราได้เห็นแต่ทฤษฎี เราได้เห็นแต่ของคนอื่น คุณติ ร่างกายเรานี่ เราจะดูปกติในร่างกายเรา เราอยู่กับมัน เราคุ้นชินกับมัน เราจะเห็นว่ามันเป็นธรรมดา แต่เราไม่รู้ที่เราแก่ขึ้นทุกวันนะ แต่พอไปเจอคนที่รู้จัก นานๆ เจอกันที โอ้โห! ทำไมแก่ถึงขนาดนี้ล่ะ ทั้งๆ ที่แก่เหมือนกันนะ แต่เราอยู่คุ้นชินกับเรา เราเห็นทุกวันนะ เราไม่แก่ เราก็เลยนึกว่าเราปกติ

ความเป็นอนัตตา ความเปลี่ยนแปลงมันมีอยู่กับเราตลอดเวลา แต่เราไม่รู้เราไม่เห็น แต่พอเราจิตสงบเห็นไหม เราตั้งฐานขึ้นมาจิตเราสงบ แล้วตัวจิตเราเห็น เห็นความเปลี่ยนแปลงของเราเองนะ เห็นการเปลี่ยนแปลงของความรู้สึก เห็นการเปลี่ยนแปลงของความนึกคิด แล้วมันเห็นโทษของมัน

แล้วมันทั้งความเปลี่ยนแปลงนั้น เห็นไหม มันทั้งได้เพราะอะไร เพราะมันไม่ใช่อันเดียวกัน ความคิดไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ความคิด ความคิด สิ่งที่แปรปรวนอยู่นี้ไม่ใช่เราหรอก มันเป็นเกิดจากจิต ไม่ใช่จิต แล้วมันเกิดจากจิตไม่ใช่จิต แล้วมันมีอยู่กับเราไหม มันมีอยู่กับเราตลอดไป มีอยู่กับเราตลอดเป็นสถานะของมนุษย์ไง

สถานะเห็นไหม สถานะความเป็นจริง ความเป็นจริงของมนุษย์ ความเป็นจริงของเทวดา ความเป็นจริงของพรหม ความเป็นจริงของนรก อเวจี มันเป็นความจริงอันหนึ่ง เป็นวัฏฏะหนึ่ง มันเป็นความจริงอันหนึ่ง ที่นี้เราอยู่กับความเป็นจริงอันนั้น เราก็อยู่กับมัน โดยเป็นเรื่องปกติ

ธรรมดา แต่พอจิตมันสงบเข้ามาล่ะ มันอุปสรรค มันเป็นจริงโดยสถานะ มันเป็นจริงโดยมนุษย์

แต่ธรรมะของพระพุทธเจ้า มันปล่อยตรงนั้นได้ มันไปคลายสังโยชน์ออกได้ สังโยชน์คือเครื่องร้อยรัด ร้อยรัดให้เป็นอย่างนั้น นี่สังโยชน์ แล้วสังโยชน์มันมีหมด เทวาก็มี ทุกอย่างมีหมด แล้วจิตมันเกิดจากสถานะไหน มันเป็นความจริงอันหนึ่ง แต่ถ้ามันเป็นความจริงโดยอริยสัจเป็นความจริงนี้ที่ว่า “ธรรมะเหนือธรรมชาติ” เราจะเน้นตรงที่ว่า “ธรรมะเหนือธรรมชาติ” สังโยชน์ที่มันมีอยู่ มันเป็นความจริงอันหนึ่ง เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง

ธรรมชาติของมนุษย์ ธรรมชาติของเทวดา ธรรมชาติของสัตว์เดรัจฉาน ธรรมชาติของนรกอเวจี ธรรมชาติๆ ธรรมชาติๆ ธรรมชาติอันหนึ่ง มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แล้วเราไปตกที่ไหนล่ะ ฝนตกฟ้าร้องแดดออกนี่ความแปรปรวนของมัน มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง มันก็เกิดเป็นธรรมดาของมัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตเรา ก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งใช่ไหม แล้วถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ถ้าธรรมะเป็นธรรมชาติ เราก็นเวียนเป็นธรรมชาติ แต่เพราะเรามาฝึกฝนนี้ไง เราอาศัยเอาธรรมชาติ เอาความเป็นจริงอันนี้มาฝึกฝน จนมันเหนือธรรมชาติ จนมันรู้ธรรมชาติ รู้กฎทฤษฎีตามความจริง แล้วมันวาง มันวางของมันเห็นใหม่ วางทั้งดีและชั่ว สำคัญตรงนี้เลย วางทั้งดีและชั่ว สิ่งที่ทำมาแล้วนี่ ดีแสนดีเลย สมมติทำมาแสนดีเลย ปัญญาที่สุดยอดเลย โอ้โฮ! เห็นความเปลี่ยนแปลงนะ เราเห็นความเปลี่ยนแปลงธรรมชาติของมันนะ เวลาปัญญามันเกิด เวลามันปล่อย เวลามันขาด

เวลามันปล่อยนะ มันมีความเปลี่ยนแปลงนี้มหาศาลเลย เหมือนเรา เห็นใหม่ ธรรมบอก ว่า เวลาเราปฏิบัติเนี่ย แล้วเราจับปลา เราได้ปลามาตัวหนึ่ง เรานึกว่าปลาไหล โอ้โฮ! ดีใจมากเลย แต่ความเปลี่ยนแปลงนะ ความเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกนะเห็นว่า ปลาไหลนี้มันเป็นงูเห่า พอมันสลัดงูเห่าทิ้ง มันสลัดงูเห่าทิ้ง พื๊ว! ที่มันขาด เนี่ยความเปลี่ยนแปลงที่มันเห็น ที่มันรู้

มันจะเห็นเลยว่า ธรรมชาติมันทั้งหมดเลย มันทั้งสภาวะความเป็นจริงทั้งหมดเลย มันปล่อยออกมาเลย เป็นความจริงของมันอีกอันหนึ่ง ความจริงอันนี้นะ อุปสรรค นี่ไงล่ะ

โสดาบัน สกิทาคา อนาคา พระอรหันต์นี้ เสมอภาคของพระโสดาบัน เสมอภาคของสกิทาคา เสมอภาคของอนาคา เสมอภาคของพระอรหันต์ เสมอภาคด้วยความรู้เป็นความจริงนะ

แต่วิธีการอำนาจวาสนาบาร์มีเห็นใหม่ คุณิ เจอครูบาอาจารย์บางองค์นี้คล่องแคล่วมาก ครูบาอาจารย์บางองค์นี้ สามารถ ดี อธิบายได้แตกฉานมากเลย แต่บางองค์น่าจะรู้จริงเหมือนกัน แต่อธิบายไม่ได้แตกฉาน เห็นใหม่ นี่ไง ความเสมอภาค มันสะอาดบริสุทธิ์เหมือนกัน แต่อำนาจวาสนาบาร์มีเพราะมันทำมาต่างกัน

เหมือนเช่นร่างกายเรานี้ เห็นใหม่ สูงต่ำดำขาวไม่เหมือนกันนะ ไม่เหมือนกัน แตกต่างกัน ไป เพราะอำนาจของวาสนาบาร์มี คุณิ คนมีอายุยืนรักษาศีลมาดี หรือคนไม่เจ็บไข้ได้ป่วยเห็นใหม่ คนมีเชาวน์ปัญญา เห็นใหม่ สิ่งนี้ มนุษย์สมบัติ ศีล ๕ ผู้ที่มีศีล ๕ มีมนุษย์สมบัติเกิดมา สิ่งนี้จะมีเชาวน์ปัญญาที่ตีมาก นี่รูปลักษณะภายนอก และรูปลักษณะภายใน ในหัวใจละ หัวใจมันพิจารณาของมัน มันเห็นสภาวะความจริงของมันเห็นใหม่

เห็นสภาวะตามความจริงของมัน มันเป็นไป ทีนี้ เรื่องนี้ละ ตอนนี้นะ พูดถึงพวกเรานี้ โลกมันเจริญใช้ใหม่ แล้วมันเห็นวัตถุนี่วิทยาศาสตร์มันพิสูจน์ได้ พวกเราจึงพยายามจะประพฤติปฏิบัติธรรม และตอนนี้นะทางวิชาการเขาจะออกมาเยอะว่า หนังสือธรรมะนี้จะออกมาเยอะมาก เมื่อวานเขาก็มาถาม เมื่อวานเอาหนังสือมาถามเลย

คือเตอร์อะไรเขียนก็ไม่รู้ จำไม่ได้ มันอยู่ในนิตยสารรายสัปดาห์ บอกว่า “การทำกิ๊ฟ การเกิดหรือเกิดโดยธรรมชาตินี้ มันเกิดโดยธรรมชาติแต่การทำกิ๊ฟ ทำต่างๆ นี่ มันเกิดโดยผิดธรรมชาติ มันไปเกิดเพราะจิตที่มันเกิดไม่ได้ เขาบอกว่า มันจะเป็นจิตที่มาจากนรกอเวจีมาเกิด” เขาว่าอย่างนั้นนะ เพราะมันไปฝืนธรรมชาติไป และเขาก็มาอธิบายให้เราฟัง

เราบอกว่านี่ มันผิด! มันผิด! เพราะถ้ามันบอกว่า คนที่ทำกิ๊ฟ เขาพูดเลย คนที่ทำกิ๊ฟมานี้ นะ จิตนี้ส่วนมากวิญญูณนี้มันจะมาจากนรก มันจะไม่ดีอะไรนี้ และสังเกตได้นะ คนทำกิ๊ฟนี่นะ คนจนทำไม่ได้นะ ทำที แสน สองแสน สามแสนนะ ประสาเราถ้านรกมาเกิดนะมันจะไปเกิดกับคนรวยหมดเลยนะ (หัวเราะ) คนจนๆ ทำไม่มันไปเกิด มันจะไปเกิดได้ เห็นใหม่

เราถึงว่า พอมาพูดปั๊บ เราบอกว่า “เราสลดสังเวชมาก” เพราะตอนนี้ละ ตอนนี้ทางวิชาการมันเจริญใช่ไหม แล้วนี้เวลาผู้ที่มาเขียน ค็อกเตอร์ทั้งนั้นนะ เขามีค็อกเตอร์เขียนในนามปากกา เป็นค็อกเตอร์หมดเลย ที่นี้พอเป็นค็อกเตอร์ มันเป็นวิทยาศาสตร์ใช่ไหม แล้วเขามาศึกษารรรมะ

พอศึกษารรรมะ ค็อกเตอร์นี้ละ พวกนี้เขาศึกษามาก กระบวนการคิดของเขา ระบบสมองของเขานี้จะดีมาก นี่เขาไปศึกษารรรมะปั๊บ เขาใช้ตรรกะของเขา มันจะทะลุ มันจะเห็นกว้างขวางมาก และเขามาเขียนหนังสือกัน พอเขามาเขียนหนังสือกัน คูติ คูอย่างที่พระเขียนเห็นไหม เขาจบ ๕ ประโยค ๑๐ ประโยค เขาจะแต่งออกมา เราบอกว่า มันเป็นวิทยาศาสตร์ เขาจะบอกว่ามันจะเป็นอย่างนั้น จิตจะเป็นอย่างนั้น เราบอก มันไม่มีหรือ มันไม่เป็นอย่างนั้นหรือ

โดยธรรมชาติเป็นอย่างนี้ เขาเห็นว่าเป็นธรรมชาติใช่ไหม ถ้ามืด เกิดลมขึ้นมาเพราะความร้อนใช่ไหม อากาศที่มันร้อนขึ้นใช่ไหม อากาศเย็นมันไหลมา ก็คือลม นี่ก็เหมือนกัน นี่จิตที่เกิดจากนรกทั้งหมดเลย จริงๆ แล้วจิตนี้ เอ็งจะแบ่งแยกตรงไหนว่า วิญญาณไหนที่เป็นวิญญาณที่มาจากนรก วิญญาณไหนที่เป็นวิญญาณที่มาจากสวรรค์ มึงเอาอะไรมาแบ่งแยก แล้วเอาตรงไหนมาแบ่งแยก

เพราะ พระพุทธเจ้าเนะก็เคยตกนรก พระพุทธเจ้าเคยตกนรก ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะพยากรณ์ เพราะจิตเรายังเวียนตายเวียนเกิด มันเกิดความผิดพลาดได้ อย่างเช่น พระโมคคัลลานะนี่ เป็นอัครสาวกเบื้องซ้ายนะ มีฤทธิ์มากนะ เหาะเหินเดินฟ้าได้เลย แต่เมื่อชาติหนึ่งเคยฆ่าแม่ไว้เห็นไหม พอฆ่าแม่ไว้ตัวเองก็ต้องมาโดนทุบ ขณะที่พระพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์ พวกเรานี้มันยังแปรปรวนอยู่ พอเรามาเจอสิ่งเร้าสิ่งใด ที่ทำให้เราทำผิดพลาดไปได้นี้ ผลมันต้องให้มีผล พอมีผลมันก็ต้องรับกรรมอันนั้นไง

เราจะบอกว่า จิตที่อยู่นรกโดยแบ่งแยกว่า จิตประเภทนี้เป็นจิตที่อยู่นรก โดยเฉพาะเลยนี้ แล้วจิตพวกนี้อยู่สวรรค์นี้ ไม่มี มันเหมือนกับความคิดของคนนะ คูติ ความคิดของเราเนี่ย เราเป็นซ้ายจัดนะ เรามีความคิดทางสังคมนิยมมากเลย แต่พอเราไปเห็นโทษของมัน เราไปเห็นว่า ความ เป็นจริงว่า มันเป็นไปได้

สังคมนิยมคือการเสมอภาคกัน การเสมอภาคกัน การมาเจือจางกัน มันไม่มี มันไม่มี เพราะอะไร มันไม่มีเพราะคนเราเกิดมานะ มีกรรมแตกต่างกันหลากหลายมาก อย่างพวกเรานั่งกันอยู่ ๔-๕ คน จะเอาของมาแบ่งให้เท่ากันหมดเลย ทุกคนพอใจไหม ถ้าคนเป็นธรรม พอใจ ถ้าคนไม่เป็นธรรม มันไม่พอใจ มันไม่พอใจที่หัวใจนะ

ทีนี้ สังคมนิยมทำให้มันเสมอภาคกันหมด มันเป็นไปได้ ถ้าเราศึกษาข้อเท็จจริงนี้ มันเป็นไปได้บ้าง เราก็จะเปลี่ยนความคิด จากที่เป็นสังคมนิยม เราก็จะเป็นทุนนิยม เห็นไหม แล้วจิตดวงไหนเป็นสังคมนิยม จิตดวงไหนเป็นทุนนิยม จิตดวงไหนที่มาจากนรก จิตดวงไหนมาจากสวรรค์

คือว่า มันเปลี่ยนแปลงได้ไง จิตดวงเดียวนั้นแหละ มันเป็นประเภทอยู่ในสวรรค์ก็มี แล้วถึงคราวหนึ่งที่มันตกนรกไป นี่มันมาจากนรก แต่ว่ามันก็เปลี่ยนแปลงได้ไง คือไม่มีจิตที่จะอยู่ในนรกตลอดไป คือประเภทของจิตที่ตกนรก ชาตินี้เป็นชาติในนรก ชาตินี้เป็นชาติอยู่ในสวรรค์ไม่ใช่! มันเปลี่ยนแปลงไ้ในจิตดวงเดียวนั้นแหละ

ในจิตดวงเดียวนะมันเปลี่ยนแปลงได้ แล้วจะบอกว่า จิตดวงไหนมันเป็นประเภทของนรกละ มันไม่มี มันไม่มี แต่เวลาพูดถึงบุญกรรม คนหนานี้ คนหยาบ อย่างเช่นเรานี่ เราเป็นคนหยาบ หรือใครก็แล้วแต่เป็นคนหยาบนี้ มันก็ทำแต่ในเรื่องสิ่งที่ไม่ดี พอสิ่งที่ไม่ดีมันก็ตกนรกมากหน่อยเป็นธรรมดา แต่ถ้าเราเป็นคนปานกลางเห็นไหม ทำดีก็ทำ ทำชั่วก็ทำ ทำดีก็ทำ ดีก็มีชั่วก็มีนะ เกิดถ้าเวลาดีให้ผลเราก็ไปเกิดในสวรรค์ เวลาชั่วให้ผลเราก็ไปเกิดในนรก

มันก็เป็นครั้งคราวเห็นไหม เราเองนะเป็นทั้งสวรรค์ เป็นทั้งนรกนี้ แล้วส่วนใหญ่จิตมันเป็นอย่างนี้ นรกหรือสวรรค์มันก็มีทั้งนั้นแหละ แล้วจิตประเภทที่มันเป็นนรกละ นี่ไง เวลาเขาเขียน เขาเขียนของเขาอย่างนั้น นี่คนที่มันหยาบ มันก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ เวลาพวกเรา คนหยาบ

พวกอาจารย์สอนหนังสือนี้จะรู้มาก บอกสมัยก่อนสอนเด็กๆ นะสอนง่ายนะ เด็กเมื่อก่อนนะยังเข้าใจได้ง่าย ยิ่งเด็กต่อไปข้างหน้าจะคือ จะคือแล้วจะสอนได้ยาก นี่มันจะหยาบไปเรื่อยๆ จิตของคนจะหยาบไปเรื่อยๆ นี่สักแต่ว่า ศาสนาเสื่อม ศาสนาเสื่อม มันเสื่อมจากใจของคนนี่ไง คนมันเข้าไม่ได้ คนมันเข้าไม่ถึง

พอคนเข้าไม่ถึง มันก็หายาบของมันเอง แต่ตัวศาสนาไม่เสื่อม ทางวิชาการนั้นไม่มีเสื่อม แต่คนเข้าไม่ถึง คนเข้าไม่ได้ คนทำไม่ได้ พอคนทำไม่ได้มันก็นำไปโดยธรรมชาติของมัน ไอ้ประเภทนี้มี มีนะ ครูบาอาจารย์เราเห็นนะ

เวลาอยู่ในป่า เวลาที่จะเกิด ที่ว่า หลวงปู่จันทา ท่านเห็นของท่านนะ ทั้งครอบครัวเลยนะ เวลาตายเดินเข้าไปในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ไปเกิดในนั้นหมดเลย จากมนุษย์ไปเกิดเป็นสัตว์ แล้วพวกอย่างนี้วิทยาศาสตร์จะพิสูจน์อย่างไร นี่เวลาอย่างนี้ จิตที่มาจากนรก จิตที่เป็นมนุษย์แล้วทำไมไปเกิดเป็นสัตว์ล่ะ เนี่ยในพระไตรปิฎก มี ในธรรมบท

ท้าวโฆษกะเป็นหมานะ หมาที่ว่าเป็นสุนัขทำไมไปเกิดเป็นเทวดาละ นี่มันเปลี่ยนแปลงได้ เป็นสุนัขนะ พระปัจเจกพุทธเจ้าใจ นึกกันว่า ถึงเวลาแล้วนิมนต์ให้มาฉันข้าวที่บ้าน ๓ เดือนในพรรษา แล้วพอฉันไปก็บอกว่า ให้นัดกัน แล้วบอกว่าเวลาทำอาหารเสร็จแล้ว จะให้สุนัขนี้มา นิมนต์ใจ แล้วสุนัขมันก็มาเรียกทุกวันนะ พระปัจเจกนี้รักสุนัขมาก รักหมามาก ก็ทำแกเล้งหลงใจ บุญมันเกิดตรงนี้ใจ

ทำแกเล้งหลงไปเพื่อมันจะได้สร้างบุญของมัน เดินผิดทางไปมันไม่ยอม มันจะไปคาบจิวร แล้วจึงกลับมา จึงกลับมาพาไปถูกทาง นี่เพราะความผูกพันใจ ความผูกพันในพรรษา ออกพรรษาแล้วมัน.. ประเพณีของพระกรรมฐานออกพรรษาแล้วจะออกธุดงค์ใจ ออกพรรษาแล้วก็รำลึกกันไปนะ โอ๊ย! หมามันคิดถึงมาก มันอาลัยอาวรณ์มาก มันหอนจนขาดใจตาย

มันไปเกิดบนสวรรค์ไปเป็นเทวดา เป็นเทวดาที่เสียงเพราะที่สุด เพราะเวลามันเห่า มันไปเรียกพระปัจเจกพุทธเจ้า ไปเห่าๆ ไปหอน นี่มันทำบุญกุศลด้วยเสียง ไปเกิดเป็นเทวดามีเสียงเพราะมากเห็นไหม

ในสังคมพุทธใจ โฆษกๆ นะ ท้าวโฆษกะนี่คือหมานะ ไอ้คนพูดเก่งๆ พูดเสียงดีๆ นะ มันมาจากหมา เขาก็ทับศัพท์มาใจ ท้าวโฆษกะ โฆษกๆ เนี่ยสิ่งนี้ เห็นไหม หมานะสุนัขมันไปเกิดเป็นเทวดา มันเปลี่ยนแปลงเห็นไหม นี่มันเกิดเยอะมาก มันเป็นไปได้มาก นี่ถ้าจะบอกว่าจิตประเภทนั้นเป็นนรก เป็นสวรรค์เลยนะ ผิด!

แต่ถ้าบอกว่าจิตที่มันหยาบ มันคนรกเป็นส่วนใหญ่ แล้วมันมาเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์ทำสิ่งที่เสียหายนี้ อันนี้ฟังขึ้น เห็นไหม นี่กรรม เวลาพูดถึงกรรม กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ในเมื่อมีเหตุมีผลของกรรม มันมีอยู่แล้วนี่ มันต้องเป็นไปตามนั้น นี่พอเรามีศรัทธาความเชื่อเห็นไหม

เราสังเกตได้ไหม นี่ดูสิ คนที่มีปัญญาขึ้นมา จะเห็นเลย น่าสงสาร เอ๊ะ ทำไมเป็นอย่างนั้นๆ พวกฝรั่งเขามาวง ในพุทธศาสนานี้จะบอกว่า “ชาวพุทธอยู่กับศาสนานี้ ทำไมไม่ปฏิบัติ ทำไมเป็นกบอยู่ใฝ่กอบัว” ทีนี้เราก็เหมือนกัน เราก็อยู่ในวงการศาสนา แล้วเราก็ดูพระฝรั่งที่บวชมาแล้ว ภาวนาได้ถึงที่มีก้องค์

อะ! เวลาเรื่องหยาบๆ นี่เขาเห็นได้ เพราะมันพิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์ พิสูจน์ด้วยการค้นคว้าของเขา ว่าศาสนาพุทธนี้ตอบสนองได้ใช่ไหม นี่เวลามาวงเข้าจริงๆ อ้าว ก็ทำให้ได้ซิ อ้าว นี่! ในเมื่อชาวยุโรปนี่เขาจริงจังมาก เขาทำจริงจังมาก พอทำจริงจังมาก พอลึกเข้าไปมันเป็นนามธรรมละ

พอจิตเป็นสมาธิขึ้นมา นี่เสีย สมาธิเป็นอย่างไร อย่างนี้หรือเป็นสมาธิ ก็ทดสอบ ปล่อยให้เสื่อม ปล่อยเลย การปล่อยให้เสื่อม หลวงตาท่านพูดอย่างนี้ เวลาท่านสอนนะ เวลาจิตเราสงบแล้วนะ เวลาเข้า เวลาจิตสงบนั้นะ สงบเพราะใคร สงบเพราะเรา แล้วใหม่ๆ นี่สงบเหมือนส้มหล่น มันพลุก ! มันเป็นเองโดยที่เราไม่ได้ควบคุม เราไม่มีการเข้ากัน เราไม่มีการเห็นการเข้าหรือควบคุมการเข้าการออกนี้ เราจะรักษาสมาธิได้ยาก

สมาธิที่เจริญแล้วเสื่อมๆ ก็ตรงนี้ แต่เวลาทำใหม่ๆ นี่มันละเอียด พอมันเป็นสมาธิขึ้นมา บ้างนี้ เราไม่รู้เหตุรู้ผลไง เหมือนกับเรา เรารู้เหตุผล ดูอย่างขับรถ คนขับรถ คนที่ชำนาญมาก เขาขับรถไป มันเหมือนกับ มันง่ายดายมากเหลือเกิน แต่เราฝึกขับรถใหม่ๆ นี่เกร็งมากเลย ยิ่งขับรถไม่เป็นด้วยนี่ ไปไม่ได้เลย

จิตที่มันขับรถคล่องแคล่วไฉน การชำนาญในวสี การเข้าและการออก สมาธิเสื่อมไม่ได้หรอก คนขับรถเป็น เครื่องยนต์ดี ลมดี น้ำมันดี ทุกอย่างดีนะ มันไปไหนก็ได้ มันไปได้ตลอดนะ เพราะมีความชำนาญ นี่ไอ้เรื่องเรากำหนดจิตนะ เรามีสมาธินี้ เราทำสมาธิ ความชำนาญของเรา

การเข้าและการออกนี้ เราชำนาญในการเข้าและการออกนะ คนขับรถเป็น คนคล่องแคล่วมาก คนชำนาญมาก

แต่ถ้ารถมันเสีย ยางแตก พวงมาลัยหลุด สิ่งต่างๆ รถนี้มันเป็นไปไม่ได้หรอก นี่ก็เหมือนกัน เวลานั้นสมาธินะ คนชำนาญขนาดไหนก็แล้วแต่ มันมีกรรม มันมีกรรมของมัน ถ้ามีความชำนาญแล้วมันต้องตลอดรอดฝั่งไปหมดสิ มันก็ต้องเป็น สติ สมาธิ ปัญญา ปัญญาต้องเกิดขึ้นมา มันก็มีกรรมเห็นไหม มันมีเหตุมีอุปสรรค มีอุปสรรคนี้ สมาธิบางทีเข้าชำนาญมาก เหตุผลมันเป็นอย่างนั้นนะ เหตุผลข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนั้นเลย “ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ” ถ้าเหตุมันสมควรแล้ว ผลมันต้องเกิดขึ้นมา

แล้วผู้ที่ปฏิบัติะบางคนทำสมาธิดีมากนะ เห็นนิมิตต่างๆ เป็นไปได้เลย แล้วจิตมันเสื่อม มันเลิกไปเลย ทำไมมันเลิกไปเลยล่ะ ทำไมพระสึกหมดล่ะ มันก็มีกรรมของมันอีกเห็นไหม นี่ไง เวลาอธิษฐานเขาบอกเลย เขาไม่เชื่อตรงนี้ไงว่า พระอรหันต์ต้องสร้างมาแสนกัป พระพุทธเจ้าต้อง ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย แล้วแสนกัป นี่ทุกคนท้อแท้ใจ

นี่คำว่า “ท้อแท้” นี่ดู เขาวนปัญญา คุปปฏิบัติ วิถีปฏิบัติแล้วถ้าจิตมันเสื่อม จิตมันไม่กำลังขึ้นมา เราก็ต้องหาเหตุหาผลสิ เวลากรรมมันมาตัดรอนนะ เวลากรรมมันตัดรอนนะ เรานี้ภavanaดีมากเลย ทุกอย่างดีมากหมดเลย ถึงเวลากรรมมันพลิกนะ มันพลิกขึ้นมามันท้อแท้ มันไม่เอาเลยนะ มันสลักใสเลย แล้วมันเกิดขึ้นมาได้ยังไง ตรงนี้มันเกิดขึ้นมาได้ยังไง มันเกิดขึ้นมาแล้วนี่ กรรมเห็นไหม

กรรม คือการกระทำ แล้วเวลาให้ผลแล้วทำไมเราไม่แก้ไข ถ้าเราแก้ไขขึ้นมา นี่ไง ต้องสู้! พวกเรานี่ มันมี เราใช้รถอยู่ที่นี่ รถมันต้องเสื่อมสภาพ รถมันต้องแก้ไข มันต้องซ่อมแซม มันต้องบำรุงรักษา นี่ครูบาอาจารย์เรา เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์เรา ท่านถึงระวังตรงนี้นะ ต้องบำรุงรักษาเห็นไหม ดูข้อวัตรปฏิบัตินี้ อย่าไปคลุกคลี

เวลาอยู่กับหลวงตา เห็นไหม เมื่อก่อนอยู่กับหลวงตานะ ใครจะมาเพ่นพ่านที่ศาลาไม่ได้เลย เพราะศาลานี้มันมีคนเข้าออก แล้วเรากลับมาประสพเข้าไป แล้วกรรมมันให้ผลวันไหนจะรู้ไหม แล้วทุกคนมันเกิดขึ้นมา เวลากรรมมันให้ผล แล้วเราจะไปแก้ยังไง ยังคืนะมีครูบา

อาจารย์อยู่ยังช่วยแก้ไขได้นะ ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์อยู่เวลาเจออะไรขึ้นมาเนี่ย เรายกขาตัวเองไม่รอดเลยล่ะ

ฉะนั้นเราต้องหลีกเลี่ยง เราไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นมาได้เมื่อไหร่ เราต้องหลีกเลี่ยง เราต้องรักษาตัวให้ได้ ทำตัวเองเอาไว้รอดให้ได้ พอรอดแล้วเนี่ย เอาตัวรอดได้แล้วเนี่ย ไปเจอสิ่งใดอุปสรรคอะไรมันก็แก้ไขได้

นายช่างใหญ่เห็นไหม นายช่างซ่อม คุณสังเกตได้ ไ้อ้พวกช่างสร้างบ้าน หรือพวกช่างรถ ดูรถเขาสี จะผูกพัน จะพะรุงพะรัง เพราะเขาเป็นช่างเขาไม่กลัว มาหะ เสียจะซ่อม ไ้อ้อย่างเราไม่เป็นนะ เกร็งมากนะ เราขับรถไม่เป็น กลัวมากเลย ไปยังเร็วไปยังแตก ว่าจะทำอย่างไร ช่างบอกให้รู้มาสิ ว่าจะซ่อมให้ดีขึ้นนี้เลย นี่ถึงของเขาจะไม่ดี

นี่เหมือนกัน ถ้าเรามีความชำนาญของเรา ถ้ามันเป็นไปแล้วนะ ไม่กลัวอะไรเลย มันทำได้ แต่ถ้ายังไม่เป็นนี้ ไ้อ้โห! เกร็งนะ กลัวไปหมดเลย นี่ความชำนาญอย่างนี้ เรามีความชำนาญแล้ว ความชำนาญของเราอยู่ที่ไหน มีตั้งสติ ตั้งอารมณ์ไว้ ตั้งให้มันมีความชำนาญแต่อย่าประมาทนะ เราทำมาหมดแล้ว

เรานี้ที่นั่งที่ ๙-๘ ชั่วโมง ตอนบวชที่ปฏิบัติใหม่ๆ แล้วอะไรทำอะไรเราไม่ได้หรอก แต่บางทีเราประมาทไป นั่งนะ “พุทโธฯ” ไปเรื่อยนะ พอเวลาเวทนามันมา ไ้อ้โห! แต่นี่มันเป็นนิสัย เวลาเรานั่งแล้วเราจะไม่เปลี่ยนท่า ถ้านั่งสมาธิก็เป็นสมาธิ บางทีมันนั่งมาก มันไม่ไหว มันเมื่อย มันเจ็บ มันปวด เราต้องนั่งพับเพียบ บางคราวก็นั่งพับเพียบ บางคราวก็นั่งสมาธิ นั่งขัดสมาธิ จะกี่ชั่วโมงก็แล้วแต่ ถ้าได้นั่งแล้ว จะมีสติจะตลอด นิสัยแปลก นั่งท่าไหนต้องเป็นท่านั้นจนกว่าจะเลิก

นี่พอเวทนามันมา ไ้อ้โห! มันปวด ปวดก็ต้องปวดแล้ว มันจะคิดตัวเองไป ประมาทไป เลืกอวดดีใจ ธรรมดาถ้ากำหนดพุทโธดีๆ นะ ตั้งสติดีๆ หรือใช้ปัญญาดีๆ นี่ ตั้งดีๆ ความปวดจะไม่เกิด เรามันจะตรงแนวเข้าไปถึงความสงบเลย

แต่ถ้าเรากำหนดอยู่ แต่สักแต่ว่าทำ กำหนดคือว่าทำเพลินๆ ไปงั้น ก็คือว่าทำแบบไม่จริงจังเท่าไร พอมันมาขึ้นมา นี่เวทนามันปวดล่ะ พอปวดแล้วก็ต้องสู้สิ ที่นี้สู้ก็ต้องพุทโธแรงๆ ต้อง

ต่อสู้นกว่าเวณามันจะเบาลง เวณามันจะหายไป เราสู้ขนาดนั้นนะ แล้วเจอบ่อย พอไปนี้ พอมันรักษาดี ๆ เวณาไม่ได้กินละกัน จิตมันลงสมาธิก่อน

แต่ถ้าวันไหนมันประมาท เวณามาก่อน พอเวณามาก่อนก็ต้องสู้ ให้เวณามันดับ แล้วลงสมาธิให้ได้ด้วย โคนบ่อย โคนอย่างนี้ เพราะอะไร เพราะความประมาททั้งๆ ที่ทำได้นี้แหละ ของที่ทำได้อยุ่ติดกับมือนี้แหละ ของที่ทำได้อยุ่นี้นี้แหละ

คู่มือ อาหารนี้ถ้าเรารักษาไฟไม่ดี บางทีมันยังไฟแรงไป ไฟอ่อนไป อาหารมีรสชาติต่างกัน ไปเห็นใหม่ นี่ทำสมาธิ สมาธิที่ทำได้อยุ่นี้นี้แหละ เคยทำได้นี้แหละ ว่าทำชำนาญนี้แหละ แต่ถึงเวลา เพราะด้วยอารมณ์ ความรู้สึก คือการกระทบนี้แหละ มันทำให้เข้ายาก-ออกยากเลยละ นี่ถ้าเราชำนาญตรงนี้ เรากำหนดให้ดี ตั้งสติให้ดี เห็นใหม่ ไม่ให้สับสน หล่น เห็นใหม่ นี่ชำนาญในวิธี

ชำนาญในวิธี ชำนาญในการเข้า และในการออก ถ้าเข้าสมาธิแล้วนี้ อย่าไปกระตุก อย่าไปผ่นผ้นออกเห็นใหม่ เวลาเรามีธุระเรารับผ่นผ้นออก เวลาวันหลังมันเข้าได้ยาก เวลาออกให้มันค่อยๆ ออกมา แล้วออกมาเราจะระลึกเลยว่า เวลาเข้า เข้าอย่างไร ตั้งอารมณ์อย่างไร ออกอย่างไร เนี่ยสังเกตดู เหมือนกับเราตื่นนอน เราเก็บที่นอน

ก่อนนอนเราปูที่นอน ปูที่นอนนี้ ก็สร้างเหตุ นอนหลับก็สมาธิใน นี่ก็เหมือนกัน ก่อนที่เราจะหลับเราปูที่นอน แล้วทำไมเราถึงนอนหลับได้ เราตั้งสติอย่างไร เรากำหนดสมาธิอย่างไร สมาธิมันถึงได้ดี เวลาออกมาแล้วเห็นใหม่ ก่อนนอน ลูกจากที่นอน เก็บที่นอนเห็นใหม่ ลูกออกจากสมาธิ ดูเหตุผลอย่างนี้ นี่รักษาอย่างนี้

ทำให้บ่อยๆ ครั้งเข้า ชำนาญในการเข้า ชำนาญในการออกเห็นใหม่ เราจะรักษาสมาธิได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่สมาธิเป็นที่พักจิตได้ สมาธินี้เวลาจิตสงบ จิตเป็นสมาธินี้ จะมีความสุข เขาพูดกันบ่อยเลย เราไม่ค่อยอยากพูดคำนี้ แต่จะพูดว่า “เป็นนิพพานของคนมีกิเลสใน” ถ้าสมาธิมันเหมือนกับนิพพานของคนมีกิเลส แล้วจิตมันสงบใน แต่มันไม่ใช่นิพพานเป็นสมาธินั้นแหละ แต่มันมีความสุข จนเราหลงได้ว่าเป็นนิพพานได้ เห็นใหม่

สมาธิเป็นที่พักจิต สมาธิเป็นที่พักนอน สมาธิทำให้จิตมีกำลัง สมาธินี้ทำให้จิตมีความสุข ชื่นแจ่มใส แล้วเราได้ออกใช้กันคำว่า เพื่อใช้ปัญญาเข้าไปจะเป็นโลกุตตรปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิ

โลกุตตรปัญญาไม่เกิด เพราะมีตัวสมาธิโลกุตตรปัญญาจะเกิด แล้วโลกุตตรปัญญาเกิดขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นมาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

ในธรรมนี้ธรรมารมณ์มันกว้างขวางมาก แล้วถ้ามันคันค้ำมันแยกแยะมันทำให้เห็นมาแล้วนะ พอมันไปเห็นแล้ว มันขาดของมันอย่างไร พอมันไปเห็นขาดมา มันจะย้อนกลับไปที่ว่า จิตที่มาจากนรก จิตที่มาจากสวรรค์ มันจะรู้หมดเลย รู้เพราะอะไร รู้เพราะจิตถ้ามันมีเปลือกใช้ใหม่ นี่ผลไม้ที่มีเปลือก เปลือกที่มันขรุขระ เปลือกมันเป็นพิษ เปลือกมันเป็นอะไร มันจะทำให้ผลไม้มันมีรสชาติ เป็นผลไม้พิษ เป็นผลไม้ที่ดี เห็นไหม “จิต” ผลไม้คือความคิดกับเปลือก ผลไม้ใช้ใหม่

จิตที่ตกนรกก็เพราะกรรม เพราะเวร เพราะความคิดนี้มันพาให้จิตนี้ตกนรก จิตนี้ไปสวรรค์นี้ แล้วเวลาเราภาวนาไป จิตเราไปเห็นการลอกเปลือก ไปทำลายเปลือกออกจากจิต มันเห็นนะ มันเห็นมันรู้ มันลอกออกมาแล้ว แล้วจิตดวงไหนที่มันอยู่ในนรกตลอดไป แล้วจิตดวงไหนที่มันอยู่บนสวรรค์ตลอดไปนะ

เพราะสวรรค์นั้นมันก็เป็นที่พักจิตเห็นไหม เป็นที่เวลาทำบุญดีแล้วก็ไปพักจิต ไปพักบนสวรรค์ ไปเกิดบนสวรรค์ แล้วภาวนาไปมันจะเห็นนะ มันจะลอก มันจะลอกออกไป เพราะสังโยชน์เป็นเครื่องร้อยรัด “ขันธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ ๕ ขันธ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ ๕” พระโศดาบัน เห็นไหม ขันธ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขันธ ๕ คือ ความคิด คือ ความปรุง ความแต่ง มันเป็นอาการของจิตไม่ใช่จิต

ถ้าเป็นอาการของจิต เวลาเราสบายๆ หรือเรานอนหลับ ความคิดไปไหน ถ้าจิตกับความคิดมันเป็นอันเดียวกันนะ ขันธ ๕ กับจิตเป็นอันเดียวกันนี้ เราจะนอนหลับไม่ได้ เราจะตื่นโพล่งตลอดเวลา แล้วความคิดมันจะอยู่กับเราตลอดไป แล้วเวลาหลับ หลับได้อย่างไร เวลาเรานั่งปกติ ความคิดนี้มันสงบตัวลง มันมีแต่ความรู้สึกเฉยๆ นี่มันอยู่ได้อย่างไร นี่มันมีอยู่กับเรา

มันเหมือนกับตะกอนในน้ำนี้ ขยับปั๊บตะกอนมันก็เกิด ตะกอนมันอยู่ในน้ำนะ นี่ตะกอนอยู่ในน้ำนี้ เวลาสมาธิ เหมือนกับตะกอนนี้มันนอนกัน สมาธิตะกอนนอนกัน แต่ขณะที่มันฟุ้งซ่าน นี่ตะกอนมันฟุ้งหมดเลย น้ำมันขุ่น เวลาน้ำมันใส นี่ ตะกอนมันนอนกัน

ถ้าเป็นสมาธิมันเป็นแค่นี้ แต่ถ้าเป็นวิปัสสนาเห็นไหม มันเอาตะกอนออก เอาตะกอนใน น้ำออกเลย แล้วตะกอนในน้ำมันออกเห็นไหม ความคิดคือตะกอน มันไม่อยู่ในน้ำแล้ว มันอยู่ใน อันเดียวกันไหม ตะกอนกับน้ำเป็นอันเดียวกันหรือเปล่า ตะกอนกับน้ำมันไม่ใช่อันเดียวกัน มัน คนละอันกัน แต่มันอยู่ด้วยกัน

พออยู่ด้วยกัน แล้วพูดถึงเรามีขั้น ๕ เรามีความคิด แล้วเป็นนรกอเวจีละ นรกอเวจีมันมี ขั้น ๕ ใหม มันไม่มีขั้น ๕ เพราะมันไม่มีร่างกายนี้ มันมีแต่ร่างกายทิพย์ ร่างกายที่หมายถึงว่าเป็นผี เป็นเปรต ร่างกายเป็นอย่างนั้น ร่างกายเป็นฝัมนเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เห็นไหม นี่ตก นรกอเวจีไฟบรรลัยกัลป์มันเผาไหม้ เผาไหม้จนย่อยสลาย เผาไหม้จนหมดเลย แล้วมันก็ขึ้นมา เป็นเราใหม่อีก เพราะว่ามันตายไม่ได้ ในเมื่อกรรมยังไม่หมดมันยังตายไม่ได้หรอก

มันเป็นรูปนะ มันเหมือนเปลวไฟนะ คุณติ ก่อนเมฆเปลวไฟนะ เวลามันขึ้นมา มันลุกมันเป็นเปลวไฟเลย เปลวไฟนี้เดี๋ยวมันก็ดับไป แล้วมันก็ขึ้นเปลวไฟอีก เพราะมันเป็นไป นี่มันไม่มี รูปกายเห็นไหม สถานะของนรกก็เป็นอย่างหนึ่ง สถานะของสวรรค์ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง อีก สถานะก็อย่างหนึ่ง มีขั้น ๔ เห็นไหม คุณติ พรหมก็เป็นอย่างหนึ่ง สิ่งนี้มันเวียนตายเวียนเกิด แล้ว เวลาเราวิปัสสนาไป จิตมันไปทำลายเปลือกที่มันเป็นพิษ คือความคิดที่มันผูกอยู่กับจิตที่มันเป็น พิษ ที่มันขาดออกไป

“ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕” นี่มันขาด ออกไป พอมันขาดไปแล้ว อบายภูมิมันไปไม่ได้แล้ว พระโศดาบันนี่ เรื่องนรกอเวจินี้ไม่ต้องพูดถึงกันเลย จิตดวงนี้จะไม่ตกนรกเด็ดขาด แต่จิตดวงนี้จะเกิดอีกเกิดบนสวรรค์ เป็นเทวดาที่เป็น อริยภูมิ กับเทวดาที่เป็นปุถุชน เป็นพรหมที่เป็นอริยภูมิ กับพรหมที่เป็นปุถุชน ถ้าเป็นปุถุชนอยู่ที่นี่ มันมีผลไม้พิษ คือจิต คำว่ามีเปลือกเป็นพิษ

เปลือกเป็นพิษ คือมันมีความคิด ความคิดกับจิตมันเป็นอันเดียวกันอยู่ที่นี่ มันยังขับเคลื่อน อยู่ มันยังหมุนไปอยู่ใช่ไหม แต่เวลาถ้าเราเป็นโศดาบัน มันก็มีผลไม้พิษอย่างละเอียด แต่ผลไม้อ พิษอย่างหยาบมันไม่มี พอผลไม้พิษอย่างหยาบมันไม่มี มันจะตกไปในนรกไม่ได้ มันจะตกนรก ไม่ได้ เพราะว่าพระโศดาบันนี่ ไม่ลงอบายภูมิอยู่แล้วเห็นไหม ไม่ลงอบายภูมิอยู่แล้วมันเป็นไป

ไม่ได้ ไม่ลงอบายภูมิอยู่แล้ว นี่จิตนี้มันถึงไม่ลงนรกอเวจีอีกแล้ว นี่นรกอเวจี หรือว่าสวรรค์ พรหม ต่างๆ นี่ มันเป็นสถานะ มันเป็นที่พักของจิต

จิตที่มันหมุนเวียนไป นี่มันเป็นจิตดวงนั้น ไม่มีจิตดวงใดที่จะตกนรกตลอดไป จิตดวงใด จะขึ้นสวรรค์ตลอดไป มันเป็นวัฏฏะที่มันไม่มีสติไม่มีสัมปชัญญะที่มันทำของมัน มันจะเวียน ตายเวียนเกิดไปตามธรรมชาติของมันอย่างนั้นะ มันจะเวียนตายเวียนเกิดเป็นธรรมชาติของมัน ถ้าเวียนตายเวียนเกิดนี้ แล้วธรรมชาติคืออะไร ธรรมชาติ คือ กรรมไง

ทำกรรมชั่วมันก็ไปตามนั้นนะ การทำชั่วแล้วเราก็กทำความดีด้วย ทำความดีนี้ถึงทำความ ชั่วอยู่ แต่เราทำความดีแล้วนี้ ความดีจะพาให้เราไปเกิดบนสวรรค์ก่อน แต่ความชั่วอันนั้นมันก็ยัง อยู่ในหัวใจนะ หมดจากสวรรค์นั้นถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์ มันก็ลงนรกไปเลย เพราะว่าเราก็กทำไว้ แล้วนะ ทำไว้แล้วนะ เพราะเราตีตัว ๒ ใบ ใบหนึ่งตีตัวลงนรก ใบหนึ่งตีไปบนสวรรค์ แต่เราเอา ตัวไปสวรรค์ขึ้นก่อน ก็ไปเกิดบนสวรรค์ก่อน พอหมดจากตัวไปสวรรค์ปั๊บ ไอ้ตัวไปนรกมันตีไว้ แล้ว กรรมมันทำไว้แล้วไง มันลงนรก ผลวะ! ไปเลย

นี่ไง เทวดาเขาอวยพรกัน เห็นไหม เทวดาอวยพรกันนะ เวลาแสงมันเริ่มเจลาลง มันจะ หมดกรรมของเขา เขาจะต้องไปเกิดอีกเห็นไหม เทวดาอวยพรกัน นี่ถ้าหมดต้องตาย ต้องไปจุติ “ขอจุติให้ไปเกิดเป็นมนุษย์เถิด และพบพุทธศาสนา เพื่อจะได้ทำบุญกุศลแล้วจะได้เกิดเป็น เทวดาอีก” นี่เทวดาเขาอวยพรกัน นี่เป็นคำอวยพรของเขา

แต่ถ้าทำความดีเขาตีตัว ๒ ใบ ไข่ใหม่ นรกใบ สวรรค์ใบ ก็ไปสวรรค์ก่อน แล้วลงนรก แต่คนเรานี้มันตีตัวไว้เป็นล้านๆ ล้านๆ ล้านๆ ใบเลย คำว่า “ล้านๆ ล้านๆ ล้านๆ ใบ” เพราะอะไร เพราะเราไม่ได้ตีตัวเฉพาะแค่ชาตินี้ไง เราตีตัวมาทุกภพ ทุกชาติ เราเกิดมาเท่าไรแล้ว มันซับซ้อน ไข่ นี่ไง กรรมนี้ถึงเป็นอินไตย อินไตยมี ๔ “กรรม พุทธวิสัย โลก ฆาน”

“กรรม” กรรมนี้เพราะอะไร เพราะเราจะระลึกได้ในชาตินี้ไง ตั้งแต่เด็กเราทำอะไรมา บ้าง ชาติที่แล้วเรารู้ไหม แล้วชาติต่อๆ มารู้ไหม แล้วคิดว่า คนหนึ่งทำกรรมชาติหนึ่ง มันทำมาก น้อยขนาดไหน แล้วกรรมที่ให้ผล พอให้ผลนะมันเกิดแป๊บเดียวนะ อย่างเช่น จิตจะออกจากร่างนี้ เห็นไหม โบราณจะสอนกันว่า ก่อนที่จิตจะออกจากร่างให้นึกถึง “พุทโธ” ให้นึกถึงพระไว้ ให้นึกถึงคุณงามความดีไว้ คือตีตัวสวรรค์ให้ได้ คือตีตัวความดีให้ได้ไปเกิดบนสวรรค์ก่อน

ทีนี้ให้เราระลึกไว้ ระลึกไว้ ถ้าเราไม่ได้ฝึก เราระลึกไว้ได้ไหม ของทุกอย่างมันต้องฝึกฝน มันต้องเตรียมพร้อมใจ เตรียมพร้อมตั้งแต่ก่อนจะตาย ถ้าก่อนจะตายปั๊บ มันเวลาถึงที่สุดแล้วนะ มันจะตายดีเลย นึกถึงพระไว้ๆ เว้นไว้แต่กรรมนิมิตนะ คนที่ทำความชั่วไว้เยอะนี้ อย่างพระ เทวทัตนี้ ให้นึกอย่างไรก็ไม่รอด เพราะทำไว้มาก

ถ้าทำไว้มากมันจะเป็นนิสัย ถ้าเป็นนิสัยปั๊บ เพราะเราทำมาก แต่ถ้าเราทำน้อย แล้วเราทำ คละกัน มันมีดีมีชั่ว มันยังมีโอกาสมาก ให้นึกถึงคุณงามความดีไว้ซะใหม่ เราตีตัวไว้เป็นล้านๆ ล้านๆ ล้านๆ ใบเลย แล้วเวลาออกนี่ เวลาจิตมันออก มันอยู่ที่บุญกรรมของเรา ที่เรามาทำบุญกุศล อยู่ที่นี่ เรามาพึ่งเทศน์อยู่นี้ ให้มันมีข้อมูลในหัวใจ แล้วเราฝึกฝนมาตั้งแต่ปัจจุบันนี้ ถ้าเราฝึกฝน พุทโธๆ พุทโธๆ ทำใจเอาไว้ตั้งแต่ตอนนี้นะ

หนึ่ง ในชีวิตเรานี้มีความสุขมาก มีความสุขที่ไหน คือในความคิดเรา มันมีจุดยืน มันไม่ เร่ร้อน อย่างน้อยเราก็มียี่เพ็งคือพระพุทธเจ้า คำว่ามีที่พึ่งพระพุทธเจ้า แล้วเรานึก พุทโธ จิตใจมัน ไม่อยากนึก มันอยากนึกแต่เรื่องรูป รส กลิ่น เสียง ไปตามประสากิเลส ถ้านึกถึงเรื่อง รูป รส กลิ่น เสียง ไปตามกิเลสนี้นะ เพราะกิเลสมันอยู่ในใจเรา มันเข้ากันได้ไง ขั้วบวกขั้วลบเข้าได้ มันก็เกิด พลังงานออกไป

แต่เรานึก พุทโธๆ นี่เป็นธรรม แล้วธรรมเรานี้ ธรรมนี้มันเกิดที่ไหน เรามีพุทธะ เรามีธาตุ รู้อยู่ แต่ธาตุรู้นี้ เราต้องสร้างขึ้นมาก แล้วเราเกิดเป็นธรรมนี้ เรามีสิ่งกระตุ้น เราเข้าสังคมที่เป็น ธรรม เห็นใหม่ เราก็จะนึกกันอย่างนี้ เราก็จะเตือนกัน เราก็จะรักษากันได้ แต่ขณะที่เราทำนี้ เพราะกิเลส มันมีพื้นฐานของมันโดยธรรมชาติของมัน เวลาเราต่อสู้กับมัน มันเลยเป็นความ ยากลำบากนิดหนึ่ง

เวลาคิดถึงความดีนี้ มันจะคิดได้ชั่วคราวๆ แล้วมันจะทอดอาลัย เหนื่อยมาก ก็เซ็นครก ขึ้นกุเขา ครกมันก็กลิ้งทับเราเป็นธรรมดาซะใหม่ ถ้าเราปล่อยครกให้มันไหลไป เรายืนดูนี้สบาย เลย เวลาเราปล่อยให้มันคิดไปตามธรรมชาติไปนี่ เหมือนกับเราปล่อยครกปล่อยครกลงกุเขาไป มันก็กลิ้งไปตามสบายเลย ถ้าเราจะปล่อยให้คิดไปตามธรรมชาตินะ

โอย มั่นไหลไปตามสบายมากเลย แต่ถ้าเข็นครกขึ้นภูเขาเนีย ความคิดที่ดีใจ นี่ใจ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า “ถ้าเราไม่เข็นครกขึ้นภูเขา ก็เท่ากับว่าเราปล่อยให้ครกกลิ้งลงจากภูเขามา เราถึงต้องสู้ ต้องทำ” ถ้าคำว่า ต้องสู้ต้องทำนี่ มันก็ต้องอยู่ที่วุฒิภาวะอีกแล้ว

วุฒิภาวะคือมีกำลัง มีความตั้งใจ มีความดีของเรา ถ้าเรามีกำลัง มีความตั้งใจ มีความดีของเราเนะ เราคืออานาจาสนา คือเราสร้างมาเห็นใหม่ การเสียสละทานและการได้ฟังธรรม ฟังธรรมนี่มันกระตุ้นนะ แล้วถ้าคนมันมีพื้นฐานใจ มีพื้นฐานมันมีอยู่แล้วนะ เราตีตัวมาล้านๆ ล้านๆ ล้านๆ ไบ แล้วใครตีตัวดีๆ มาอยู่ในหัวใจนี้ แต่มันอยู่ลึก มันอยู่ในหลืบ

ถ้าไม่ได้มีการฟังธรรม ไม่ได้มีสิ่งแวดล้อมกระตุ้น ไม่มีคนชักนำเนะ มันก็มีข้อมูลในใจ ถ้าวันไหน มันมีครูบาอาจารย์คอยไปคุยมันขึ้นมา แล้วมีสิ่งแวดล้อมที่ดี เห็นใหม่ นี่เราตีตัวดีไว้แล้ว แต่ไม่รู้จักเอามาใช้ ถ้าเราตีตัวดีไว้แล้วเนะ แล้วมีส่วนกระตุ้นมัน ดึงมันออกมาใช้นะ ทีเดียวจบได้ ทีเดียวจบได้นะ

เราถึงต้องรักษา เราถึงต้องทำความดีของเรา มันเก็บลงที่ใจ ไม่มีอะไรฟรี ในพุทธศาสนา ไม่มีอะไรฟรีหรอก ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว แล้วเราทำมาเยอะมาก ถ้าเราไม่ทำมาเยอะมาก เราจะมี ความคิดหลากหลายได้ขนาดนี้ และสังคมมันจะหลากหลายมาก แล้วเวลาถ้าคนที่มีความรู้ธรรมนะ เวลามองไปแล้วเนะ มันสังเวชเนะ มันสังเวชจริงๆ เนะ เพราะอะไร เวลามันมีความรู้สึกอย่างนั้น มันคิดออกมาอย่างนั้น คือมันดึงตัวในหัวใจมันเนะ ดึงความคิดในหัวใจออกมาใช้แล้วมันไม่รู้สึกตัวเห็นใหม่ แล้วเรายืนดูอยู่นี้ ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เรายืนดูอยู่นี้ มันจะสังเวชเนะ

ปลงธรรมสังเวช โลกเป็นอย่างนี้ ความเห็นเขาเป็นอย่างนี้ โลกๆ คือความคิดเปลือกๆ โลกคือความคิดใจ ธรรมะคือพลังงาน พลังงานที่มีคุณงามความดี เห็นใหม่ แล้วโลกจะเป็นธรรมไม่ได้ ทางปริยัติเขาว่าอย่างนั้น ต้องธรรมะแก้ธรรมะ โลกมันเป็นโลก แต่โลกนี้โลกเพื่อสะอาด เห็นใหม่ ความอยากที่เป็นฉันทะ กามฉันทะ กามราคะ ความเป็นราคะ โทสะ โมหะ นั้นเป็นเรื่องของกิเลส ความพอใจ ความฉันทะ มันต้องมีความฉันทะ ความพอใจมันถึงมีพลังงาน มีเครื่องสืบทอดเข้าไปถึงใจใจ

เพราะมันเกิดจากใจใจใหม่ การกระทำของเราเนะมันต้องมีสายสืบทอดเข้าไปที่ใจ แล้วเข้าไปแก้กันที่ใจ นี่ ฉันทะมันมาจากหัวใจ มันมีที่มาที่ไป มันมีต้นข้าว มันเข้าถึงกิเลสได้ มันทำลาย

กิเลสได้ ถ้ามันเข้าถึงกิเลสมันทำลายกิเลสเห็นใหม่ มันก็เป็นการชำระล้าง มันมีการต่อสู้ทำสิ่งที่
ดีๆ เราตั้งใจทำของเรา มันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่อำนาจวาสนาของเราละ

ฉะนั้นถ้าเราศึกษาใคร่ครวญไปเห็นตามความเป็นจริง มันจะไม่พูดแบบวิทยาศาสตร์ แล้ว
ตอนนี้เป็นมาก แล้วพอเป็นมากนะเห็นใหม่ การพยากรณ์บอกแล้วว่า ต่อไป คฤหัสถ์จะสอน
ธรรมะมาก พระเราจะสอนได้น้อย คฤหัสถ์เพราะการศึกษาทางพระเรานี่ ศึกษาได้บาลี ๘
ประโยคก็จบ แต่การประพฤติปฏิบัติการศึกษาโดยกรรมฐานนี้ มันลึกล้าลึกซึ่งกว่า

คูลี ตัวอย่างพวกชาวยุโรปเขามาวงชนะ เขาเป็นอาจารย์สอนหนังสือกันนะ ทาง
นักวิทยาศาสตร์นะ การศึกษาทางโลกเขาเต็มที่แล้ว ดูเช่น หลวงตาท่านเล่าให้ฟังเห็นใหม่
อาจารย์ปัญญาท่านพูดถึงนะว่า พวกฝรั่งนี่น่าสงสาร ถ้าความคิดทางโลกนี้เขาฉลาดมาก แต่ถ้า
ความคิดทางธรรมะเขาโง่มาก เพราะเขาไม่รู้จักตัวเขาเอง นี่เป็นคำพูดของอาจารย์ปัญญา

อาจารย์ปัญญานี้เป็นวิศวกรการบิน เก่งมาก แต่ท่านยังพูดเองเลยบอกว่า ถ้าพูดถึงปัญญา
ทางโลก ทางยุโรปเจริญมาก แต่ถ้าพูดถึงทางธรรม ต่ำมาก เพราะทางวิทยาศาสตร์มันต้องพิสูจน์
อย่างนั้น ทางวิทยาศาสตร์มันเข้าได้กับทฤษฎีมานะ เข้าได้กับ อตตะ อีโก้ เพราะวิทยาศาสตร์มันต้อง
เป็นอย่างนั้นๆ ใจ

แล้วพอวิทยาศาสตร์ต้องพิสูจน์ ต้องเป็นอย่างนั้นๆ อย่างนั้นใจ แต่ถ้าธรรมะนะ เรา
คาดหมายว่าเป็นอย่างนั้นนะผิดหมดเลย เพราะคำว่า “คาดหมาย” ใจใหม่ กิเลสมันเข้าไปยึดใจ
ใหม่ มันต้องเป็นความจริง แล้วพอเป็นความจริงขึ้นมา มันไม่เป็นอย่างที่เราคาดหมาย มันจะ
เป็นสิ่งที่เราพงะๆ มันจะสะเทือนหัวใจมาก

สิ่งที่คาดหมายนี้เราคาดหมายด้วยความยึดมั่นของเรา แล้วพอเราไปศึกษา ไปศึกษาทาง
ธรรมะของพระพุทธเจ้านี้ เพราะด้วยความกลัวผิด ด้วยความกลัวผิด ด้วยตรรกะของเรา ที่เรา
แยกแยะได้ เราทำได้ มันก็เลยยิ่งยากเข้าไป มันยากเข้าไป เพราะหลวงปู่มันเวลาท่านเทศน์เห็น
ใหม่

ครูบาอาจารย์ท่านพูดประจำ ตอนเทศน์ท่านเทศน์แต่เหตุทั้งนั้นเลย ถ้าเทศน์แต่เหตุท่านไม่บอกถึงผลเลย นี่ไม่บอกถึงผลเห็นไหม แต่ธรรมะมันมีอยู่แล้ว นี่ ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ คำว่า “ว่าง” นี่ เป็นคำกลางนะ ว่า มันว่าง แต่ว่างนี้ถ้าพูดตามความเป็นจริง

แม้แต่สมาธินะ ขณิกะ อุปจาระ อัปปนา ในขณิกะก็มีหยาบ มีละเอียดนะ ในอุปจาระนี้คนที่ลึกซึ้ง หยาบ ละเอียดต่างกันมากเลย แล้วเวลา อุปจาระนี้ เวลาจิตสงบ เห็นนิมิต เห็นการเหาะ เห็นเดินฟ้า เห็นความเป็นไปนี้ ยังมีอีกเยอะมากนะ ในขณิกะ มันก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด แล้วในหยาบ ในกลาง ในละเอียด มันก็มีแยกแยะเข้าไปอีก มันมี บารมีของคนนี้มันหลากหลายมาก

แล้วตรงไหนล่ะ ที่มันเป็นค่าที่ถูกต้อง นี่คนที่ปฏิบัติแล้วพอมันสงบ มันว่าง มันว่างของใคร แล้วว่างแค่ไหน คำว่า “ว่างๆ” อวกาศนี้ว่าง คุณ คุ่อไฉนี้ กระสวยอวกาศที่ขึ้นไป แต่ดาวเทียมนี้ มันเป็นร้อยๆ พันๆ ดวงนะในอวกาศ มันเต็มไปหมดเลย แล้วมันว่างของใครล่ะ มันว่างของใคร นี่ก็มา ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ นี่ มันเป็นอวกาศเห็นไหม ทุกคนก็มีสิทธิที่จะยิงดาวเทียมขึ้นไป อ้าว! ทุกคนก็มีสิทธิยิงขึ้นไป แล้วมันเป็นของใครล่ะ เพราะว่างแล้วมันเป็นว่างสาธารณะไง

แต่ถ้าเป็นสมาธิเรา มันว่างของเรา มันเป็นความว่างของเรา สมมุติในบ้านของเราในเรือนของเรานี้ ในความกว้างขวาง ในบ้านของเรานี้ เราทำความสะอาดในบ้านของเรา ความว่างขนาดไหนมันก็มีขอบเขตอยู่ในบ้านของเรา หัวใจก็เหมือนกัน นี่พอมันเป็นความว่างนะ คุณ ว่างหมดเลย คุณ หลวงตาท่านบอก “ครอบจักรวาล ครอบโลกธาตุเลย จิตนี้ครอบ ๓ โลกธาตุเลย” มันว่างของใคร มันว่างในความรู้สึก สิ่งที่เป็นวัตถุนี้มันยังมีอีกมากมายมหาศาลเลย แล้วพอว่างๆ ว่างๆ คำว่า “ว่างๆ” มันว่างอย่างไร ความว่างมันมาจากไหน มันเริ่มต้นอย่างไร แล้วมันว่างอย่างไร

นี่ถ้าไม่ใช่ นักปฏิบัติจะพูดตรงนี้ไม่ถูก ถ้าพูดตรงนี้ไม่ถูกแล้วมันเอาความว่างแบบธรรมสาธารณะไป ความว่างที่ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ เอาสิ่งนั้นมาอ้างอิงกันไง นี่แค่พูดถึงสมาธินะ ยังไม่ได้พูดถึงความว่างของพระโสดาบัน พระสกิทาคามี อนาคา ที่มันหลากหลาย มันแตกต่างกันมาก แต่นี้เราไปพูดกันคำเดียว ว่างๆ ใครมาก็ ว่างๆ ว่างๆ ใครมาว่างๆ ก็ทำชื้อบื้อนะ ว่างๆ แล้วเวลาถามก็ทำไม่ตอบไป

ว่างๆ แล้วก็ไม่มีเหตุผล ว่างแบบซื่อป้อ ว่างแบบ มั่นขาดสติ ว่างที่ไม่มีสติ ไม่รู้เลยว่าเรามาว่างอย่างไร เราเริ่มต้นเราปฏิบัติอย่างไร แล้วมาว่าง แล้วมาปล่อยวางอย่างไรอย่างนี้หรือเป็นธรรมชาติพระพุทธเจ้า ธรรมชาติพระพุทธเจ้าซื่อป้อ หรือให้เด็กทารกมันก็พูดได้

คำว่า “ว่าง” เด็กน้อยคนที่มีปัญญา มันก็พูดได้ทั้งนั้นแหละ แต่ธรรมชาติพระพุทธเจ้านะ เป็นธรรมชาติของปัญญาชน เป็นคนที่มีปัญญาหลากหลาย แล้วเป็นความว่างนี้ดูสิ เห็นไหม ดูกำหนดพุทโธ นี่ว่างด้วยคำบริกรรม ว่างด้วยอัปนาสมาธิ ว่างด้วยเห็นไหม คนมาถามนี่ อัปนาสมาธิกับกสิณลมอันเดียวกันหรือเปล่า? บอก ไม่เป็น

กสิณลมนะเราดูลมเพ่งลม แล้วลมมันแปรปรวน นั่นกสิณลม อัปนาสมาธิ กำหนดลม แต่เราไม่ได้เพ่งลม กำหนดลมกระทบกับปลายจมูก กระทบกับกายเรา เห็นไหม ดูลมกระทบกับกายเรา อัปนาสมาธินี้เห็นลม เห็นลมขนาดไหน เห็นลมจิตยังไม่ลงหรอก เพราะเวลา อัปนาสมาธินี้ มันต้องลมขาด ทุกอย่างขาด ทุกอย่างปล่อยวางหมดเลย แล้วจิตมันปล่อยวางให้มันเป็นอิสระกับตัวมันเอง

นี่ขั้นของอัปนาสมาธิ นี่ขั้นของสมาธิทั้งนั้นเลยนะ แล้วเวลามันออกรับรู้นี้ ปัญญามันออกใคร่ครวญ ในโลกุตตรปัญญานี้ ปัญญานี้มันเป็นพื้นฐาน พื้นฐานของอะไร พื้นฐานของสมาธิ พื้นฐานของธรรม ในเมื่อพื้นฐานของธรรม เริ่มต้นเป็นธรรม มันก็จะออกมาเป็นโลกุตตรธรรม

เริ่มต้นของเราเนี่ย เราทำสมาธิเริ่มต้นออกมาจากตัวตน ออกมาจากกิเลส เริ่มต้นออกมาจากความคิดของเรา เราใช้กำหนดพุทโธ สติเราก็คิด พุทโธๆ พุทโธ อัปนาสมาธิ เราก็ตั้งใจเป็นอัปนาสมาธิ นี่เราก็ตั้งใจหมด แล้วก็บอก ก็ตั้งใจมันก็เหมือนนามรูป นามรูปก็ตั้งใจ ทำไมว่าผิดละ นามรูปตั้งใจ แต่ความตั้งใจของเขา เขาตั้งใจหลักทั้งใจ นามรูป รู้เท่าทันนามรูปเป็นวิปัสสนา สายตรง วิปัสสนาแล้วก็ปล่อยวาง ว่าง..ไปหมดเห็นไหม

แต่ของเรามันไม่ใช่ เรารู้ว่าสิ่งนี้เป็นการกำหนดเห็นไหม เป็นการกำหนด เป็นสมถกรรมฐาน เรากำหนดอะไรก็แล้วแต่ พุทโธ เรากำหนดขึ้นมา ใครเป็นคนกำหนด คนตายกำหนดได้ไหม วัตถุธาตุมันกำหนดได้ไหม มันกำหนดไม่ได้เพราะมันไม่มีชีวิต ไม่มีสติ ไม่มีความรู้ แต่

เพราะเรามีจิต เรามีสติ เรามีจิต เรามีธาตุรู้ของเรา เรากำหนดมาจากवासะ จากภพ จากธาตุรู้ มันเริ่มต้น

นี่ใจเจตนาออกมาจากธาตุรู้ สายบังคับบัญชา เจตนาออกไป ความรู้ออกไป ออกไป กำหนดพุทโธๆ พุทโธๆ ออกไปกำหนดสมาธิแล้วมันก็หย่อนเข้ามา เห็นไหม มันหดสั้นเข้ามา เห็นไหม กำหนดลมจนมันจางไปๆ มันเข้ามาถึงตัวจิต ตัวจิตปล่อยวางหมด ตัวจิตเป็นตัวสมาธิ ตัวจิตเป็นตัวกรรมฐานเห็นไหม เนี่ยสิ่งนี้เป็นกรรมฐาน

ถ้าเป็นโลกเห็นไหม ถ้าเป็นโลก มันก็ออกเป็นโลกียปัญญา มันไม่มีพื้นฐานของธรรม มันพื้นฐานของโลกมันก็เป็นสมถกรรมฐาน ถ้าเป็นพื้นฐานของธรรมเพราะจิตมันสงบแล้ว พอจิตสงบแล้วมันไม่มีตัวตน จิตสงบคือว่ากิเลสมันสงบตัวลง พอกิเลสมันสงบตัวลง มันเป็นธรรมะ ชั่วคราว ธรรมะชั่วคราวเพราะอะไร เพราะมันไม่มีกิเลสบวก

เห็นไหม ความคิดขึ้นมามันเป็นสังขธรรมได้ชั่วคราว นี่ชั่วคราวๆ จิตสงบชั่วคราว พอจิตสงบชั่วคราว เวลามันเกิดขึ้นมา สัญญา ความคิดความปรุงความแต่งอันนี้ มันมีสมาธิเป็นเครื่องหนุน เป็นเครื่องรองรับ มันมีสถานะของสมาธิรองรับ ให้มันเป็นอิสระ ให้มันเกิดสภาพธรรม เพราะมันมาจากธรรม มาจากสมาธิ ไม่ใช่มาจากโลก มาจากโลกคือมาจากเรา

โลก ผู้ใดครองโลก ต้องการอำนาจ ต้องทำตามความพอใจของตัว ในเมื่อเกิดจากโลก เกิดจากกิเลส กิเลสมันเป็นเรานี้มันคิดอะไร มันก็คิดจากกิเลส คิดจากความพอใจของเรา มันก็เป็นโลกียปัญญา เป็นโลกหมดเห็นไหม เป็นโลกหมดถึงไม่เป็นธรรมเพราะไม่มีพื้นฐานของธรรม มีแต่พื้นฐานของโลก

ถ้าไม่มีพื้นฐานของธรรม ถ้าธรรมเป็นสมาธิธรรมขึ้นมา นี่มันเกิดโลกุตตรธรรม มันทำลายได้ มันแก้ไขได้ มันเป็นประโยชน์นะ นี่มันถึงว่า ถ้ามีครูมีอาจารย์นะ แล้วฟังคำพูด ฟังสิ่งที่เป็นไป ถ้าโลกก็คือสั่งสอนกันแบบโลกๆ แล้วมันก็จะเป็นอย่างนั้นแหละ

ถ้ามันเป็นธรรม เป็นธรรมแล้วใครเป็นธรรมละ เขาก็บอกว่า เขาเป็นธรรมะ ธรรมะเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว เสร้าใจมากกว่านั้นนะ เขาบอกเลยนะ “อย่าปฏิบัติกันเลยไม่ต้องไปทำกรรมฐานเพราะคนหลงผิดกันมาเยอะแล้ว มาทำความสงบของใจก็พอ” คือตัวเองหยาบแล้วนะ

เขาจะไปในสิ่งที่ดี มีคุณธรรม เขาบอกว่า “อย่าไปเลยมันจะผิดมันจะพลาด อย่าไปทำเลย กลับมา ทำความสงบของใจก็พอ จิตสงบ จิตมีความสุขเท่านั้นก็พอ”

เท่านั้นก็พอ แล้วมันจะพอจริงหรือเปล่านั้น คำว่า “พอ” นี่เพราะอะไรนะ เพราะอาจารย์ เข้าถึงแนวคิดไม่ได้ เข้าถึงสัจจะความจริงไม่ได้ มันพอไม่ได้ เราต้องเข้มแข็ง ต้องต่อสู้ ต้องอดทน ถ้าเข้มแข็งต่อสู้อดทนไว้ ความเพียรชอบใจ เพราะความเพียรชอบ

คูลี พระพุทธเจ้าทำไมเป็นพระพุทธเจ้าได้ เป็นพระโพธิสัตว์ ต้องต่อสู้มาขนาดไหน ต่อสู้กับใคร ต่อสู้กับกำลังกิเลสในหัวใจที่มันขับไล่ให้เราลงต่ำ ทำตามอำนาจของใจ แล้วเราต่อสู้กับมัน ต่อสู้ขัดขวาง ฝืนทนกับมัน ฝืนทนกับมันกำลังมันต้องอ่อนลงๆ จนมันเกิดจากคุณธรรมในหัวใจเห็นใหม่ อำนาจวาสนาบาปมีเกิดที่นั่น

อำนาจวาสนาบาปมีจะเอามาจากไหน บางคนไม่เข้าใจนะ อำนาจวาสนาบาปมีของคนเขา สร้างขึ้นมา เขาทำดีขึ้นมา จนเขามีบาปมี มีคนนับหน้าถือตา โอ้อย่างเรานี้อยากมีอำนาจวาสนาบาปมี เราไปหาเงินมาแล้วเที่ยวจะไปแจกเขา เขาว่าเราโง่อีกต่างหากนะ

อำนาจวาสนาที่เราจะซื้อเอา เราจะแสวงเอา เกิดไม่ได้หรอก อำนาจวาสนาบาปมีต้องทำเอา ก็เป็นคุณงามความดีกับเรา เขาบอกว่าเราทำดี เขาเชื่อมั่นว่าเราเป็นคนดี เขาถึงจะฟังเราเห็นใหม่ นี่อำนาจวาสนาบาปมีจากนั้น นี่ครูบาอาจารย์ท่านทำมาอย่างนั้น ความเพียรชอบเราต้องมีความวิริยะ มีความอุตสาหะ มีการสร้างความเพียรของเรา ให้เป็นคุณงามความดีของเรา แล้วใจมันจะเปิด ใจมันจะเป็นไป

สิ่งที่นั่งอยู่นี้ ที่มันเป็นไป อย่างน้อยเนื้อต่ำใจ มันเป็นโดยสามัญอย่างนี้แหละ เราจะสู้ของเรา เราจะทำของเรา ทำเพื่อเรานะ ทำเพื่อจิตใจของเรา แล้วใครปฏิบัติ ใครรู้ใครเห็นเข้าไปจะซึ่งมากนะ แล้วโอกาสจะมีตอนนี้

โอกาสตอนนี้เพราะอะไร เพราะจิตใจเราคืออยู่ใจ คูลี ใจเรานี้ แล้วเราเชื่อใจเราได้ไหม ใจเรานะเชื่อได้ไหม ตอนนี้มันยังคืออยู่เพราะอะไร เพราะกำลังมันส่งเสริมมาดี แล้วถ้ากำลังส่งเสริมมานี้ กำลังส่งเสริมมานี้ พละกำลัง พละเห็นใหม่ อินทรีย์ อินทรีย์สังวร พละ ๕ ถ้าจิตใจมัน

เข้มแข็ง มันก็เป็นธรรมชาติวันไหนมันอ่อนแอเนะ คิดดีไม่ได้เลยเนะ คิดดีนี้มันเหยียบย่ำเลย กิเลส ร้ายมาก

คิดดีมันเหยียบย่ำเลย ถ้าคิดชั่ว คิดความพอใจมันนะ มันจะส่งเสริมมันจะเป็นไปเลย ใน หัวใจของเราไม่ต้องไปดูพูดถึงใครเลย พูดถึงใจเรานี้แหละ ในความรู้สึกเรานี้แหละ มันเห็นชัดๆ อยู่ที่นี่แหละ แล้วเวลาปฏิบัติมันจะปฏิบัติกับใครล่ะ กองทัพเขาสู้กันข้างนอกนะ ธุรกิจเขาต้องมีการทำธุรกิจ ถึงจะเป็นผลประโยชน์ของเขา

ไอ้เรานั่งเฉยๆ นี่ ระหว่างความคิดเรา ความคิดดีความคิดชั่ว มันต่อสู้กัน มันทำลายกัน มันยับยั้งกัน มันต่อสู้กันเห็นไหม นี่ธรรมะมันอยู่ที่นี้ ถึงว่าการเอาชนะตนเองสำคัญที่สุด เอาชนะความคิดเรานี้ เอาชนะถึงที่สุด เอาชนะทำลายมันหมดเลย ถึงจะเป็นผลของเราเห็นไหม

ถึงบอกว่า ไม่มีใจดวงไหน ที่บอกว่า มันมาจากนรกมันจะเป็นนรกตลอดไป ไม่มี ใจของคนมันเปลี่ยนแปลงได้ มันพลิกแพลงได้ นรก สวรรค์ นี่นะ มันเป็นที่พักของจิตเท่านั้นเอง จิต ทำชั่วมันก็ไปตกนรกอเวจี จิตทำดีมันก็ขึ้นไปสวรรค์ ตามธรรมชาติของมัน แล้วจิตที่เกิดเป็นมนุษย์ๆ ตลอดมา มันก็มีเยอะ นี่การกระทำของเรา เราเพียงแต่เห็นโทษไป การทำด้วยเจตนา การทำด้วยความพลั้งเผลอ การทำด้วยความจำเป็น เห็นไหม มันให้ผลต่างๆ กันทั้งนั้นนะ

แล้วชีวิตของคนมันมีความจำเป็นหลากหลาย ไม่ใช่เราจะถือ แข็งถือ เป็นอะไรนะ เป็น เกรตรงไปอย่างนั้นนะ ชีวิตเรานะมันมีเหตุมีผล มันมีกรรม มีเวรนะ ถึงเวลากรรมเวรมันถึงคราวนี้ เราแก้ไขให้หลุดเป็นเปราะๆ ออกไป แก้ไขชีวิตเรา ให้ผ่านพ้นไป แล้วพยายามฝึกตน เพื่อ เอาชนะความรู้สึกจากภายใน แล้วจะชนะได้ เอวัง